



Hitler: Canavarın Ardındaki Adam

Michael Kerrigan, Çev. Barbaros Uzunköprü

İstanbul, Kronik Kitap, 2020, 224 sayfa, ISBN: 978-975-2430-94-5.

Nergiz ARAT*

Hitler: Canavarın Ardındaki Adam adlı kitabın tanıtımına geçmeden önce yazarından ve çevirmeninden bahsetmemiz gerekir. Yazar Michael Kerrigan, araştırma, siyaset, politika ve inceleme konularında eserler vermektedir. İskoçya’da yaşamaktadır ve yazarlık dışında kitap eleştirmenliği ve köşe yazarlığı da yapmaktadır. Çevirmen Barbaros Uzunköprü ise Hacettepe Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümünden mezun olduktan sonra editörlük ve mütercimlik yapmıştır. Ardından Hacettepe ve Ankara Üniversitelerinin Yabancı Diller Yüksek Okulunda öğretim görevlisi olmuştur. Şu anda hem Beykent Üniversitesinde öğretim görevlisidir hem de kitap çevirilerine devam etmektedir.

Kitap, Hitler’in aile fertlerinden başlayarak İkinci Dünya Savaşı’ndan sonraki Almanya’nın durumuna kadar süren olayların aktarıldığı sekiz ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümüne; “Ek: Reich Şansölyeliği” bölümüne, çevirmenin notlarına, bibliyografyaya ve indekse de yer verilmiştir.

Giriş bölümünde, Hitler ile Stalin’in ülkelerine yaptıkları karşılaştırılmıştır. Hitler isminin günümüzde herhangi bir şeyi veya kişiyi kötüleme amaçlı kullanıldığından, bibliyografilerde anlatılan Hitler’den, Hitler hakkındaki değerlendirmelerden ve kısaca hayatından bahsedilmektedir.

Yazar, birinci bölümde Hitler’in çocukluğunu işlemiştir. Babaannesi Maria Anna’nın bilinen hayatından başlayarak babası Alois’in etnik kökeninden, soyadının aslen Schicklgruber iken Hitler olarak değiştirmesinden bahsetmiştir. Devamında da Alois’in gümrük tahsildarlığında çalışma sürecinden, yaptığı evliliklerden; en çok da üçüncü evliliği olan kuzeni Klara’dan ve doğan çocuklarından, Adolf

* Lisans Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul, nergiz.arat@stu.fsm.edu.tr

Hitler'in annesi Klara'ya düşkünlüğünü doktorunun anlatılarından örnek vererek anlatmaktadır. Adolf'un annesine çok bağlı bir çocuk olduğunu, anne-oğul ilişkilerinin de çok iyi olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Alois'in Klara'ya uyguladığı şiddetin Adolf'un üzerindeki etkisi, Adolf'un memleket olarak nitelendirdiği Linz şehrinin tarihsel süreci ve yapısı, Adolf Hitler'in kitabı olan *Kavgam*'dan alıntı yapılarak yaşam alanından bahsedilmektedir. Yazar, Almanya'da yaşayan Yahudilerin tarihsel süreçteki yerlerini, Hitler'in Alois'in ölümünden sonraki eğitim hayatını ve aile yaşantısını anlatarak bölümü bitirmiştir.

İkinci bölümü yazar "Bir Yazarın Portresi" başlığı altında incelemiştir. Annesinin ağır hastalığının ardından Hitler'in, kendini resme vermesinden ve ressam olma yolunda ilk adımı -iki defa reddedilse de- Viyana'daki Avusturya Güzel Sanatlar Akademisine başvurarak attığından söz edilmiştir. Annesinin kaybı ve Viyana'da Yahudilerin çoğunlukta olması Hitler'in ileriki yaşantısında etkili olmuştur. Sokaklarda Yahudilerin Alman gibi veyahut Almanların Yahudiler gibi görünmesini oldukça sorgulamıştır Hitler. Felsefeye sıcak bakması sebebiyle Nietzsche'nin yazılarını okumuş, Nietzsche'nin *üstün Irk* teoreminden etkilenmiştir. Hatta yazar, Hitler'in *üstün Alman ırkı* teorisinin kaynağını da burada görmektedir. Aynı bölümde yazar, Yahudi sanatçılar başta olmak üzere Alman kültürünü ve müziklerini anlatmayı da ihmal etmemiştir. Almanya sokaklarında yoğun görülen frengi hastalığının Hitler'e bulaştığını; bunu düşündürenin geçirdiği öfke nöbetleri ve diğer fiziksel belirtilere sahip olması olduğunu belirtmiştir. Hitler, bu hastalığın Yahudiler yüzünden bulaştığını düşündüğü için buna *Yahudi hastalığı* demiştir.

"Cephe Hattı" başlıklı üçüncü bölümde, Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı'na girme süreci ve Hitler üzerindeki etkisi incelenmiştir. Kayzer II. Wilhelm'in sömürgecilik yarışında İngiltere gibi büyüyen kolonileşmek istemesi, Almanya'yı güç arayışına başlatmış ve Almanya'nın; Avusturya-Macaristan, Bulgaristan ve daha sonra da Osmanlı İmparatorluğu ile ittifak yaptığı anlatılmıştır. Yazar, bir ilave başlık altında, Hitler'in I. Dünya Savaşı başladığında direkt askerlik için yazıldığını, onun diğer tarihçilerin iddia ettiği gibi asker kaçağı olmadığını belirtmiştir. Bir saldırı sonucunda geçici körlük yaşayana kadar cephede kalmaya devam ettiğini de ilave etmiştir.

"Siyasete İlk Adım" başlıklı dördüncü bölümde yazar, Hitler'in siyasete girme sürecini işlemiştir. Almanların savaşı kaybetmesinin sebebini Yahudilere bağlamıştır Hitler. Ona göre Yahudiler ikiyüzlü ve sinsi düşmanlardır. Devamında yazar, Hitler'in, Alman İşçi Partisinde (DAP) etkin konuşabilme ve seslenme yeteneğini keşfettiğini belirtmiştir. Sonraki süreçte Hitler, partinin içlerine kadar girmiş ve partinin adını Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (NSDAP) şeklinde değiştirmiştir. O esnada Almanya'da İtilaf Devletleriyle Versay Barış Antlaşması imzalanmıştır. Almanya'nın özellikle finansal açıdan sefalet içinde sürünürken Yahudilerin paralarının olmasına rağmen hiçbir şey yapmalarının, Hitler'in nefretini daha da büyüttüğünü yazmıştır yazar.

Yazarın ifadelerine göre, Benito Mussolini'nin direniş yürüyüşü Hitler'in ilham kaynağı olmuştur. Bundan hareketle Hitler'in, Berlin'de hükümeti istifa ettirmek için *Münih Kalkışması*'nı harekete

geçirdiği ancak başarısız olduğundan tutuklandığı anlatılmıştır.

“Kavgam, Başarım” başlıklı beşinci bölümde ise yazar, Hitler’in, Landsberg Hapishanesinde *Kavgam* kitabını yazma sürecine değinmiştir. Hitler, kitabında kendisinin siyasi yönünü, Yahudilerin ve saf Almanların kendisine ihanet ettiğini anlatmıştır. İki cilt hâlinde yazdığı kitabının ilk cildinde Hitler, Almanya’nın genel durumunu; ikinci cildindeyse Almanya’nın genişlemesinin önemini ele almıştır. Yazar, Amerika’da yaşanan ekonomik krizin Almanya’ya etkisinden ve Hitler için doğurduğu fırsattan; beslenmesinden ve özel hayatından bahsetmiştir. Ek olarak Hitler’in meşhur “Heil Hitler” selamını Mussolini’nin Roma’da kullandığını ancak Hitler’in bu selamı kendisininmiş gibi dünyaya kabul ettirdiğini belirtmiştir.

Altıncı bölüm “Gücü Ele Geçirmek” adını taşımaktadır. Bu bölümde yazar, Hitler’in artık güçlenip Almanya’yı yönetmesinden bahsetmiştir. Partisiyle birlikte güçlenen Hitler’in 1933 yılında resmî olarak şansölye olduğunu, düşmanlarını bir gecede yani “*Uzun Bıçaklar Gecesi*”nde yok ettiğini belirtilmiştir.

Yazar, Hitler’in çıkardığı “Yeni Siyasi Partilerin Kurulmasını Engelleme” yasasıyla tek parti hâline geldiğini de anlatmıştır. Almanya’nın dönüşümüne girildiği; her şeyin Naziler veya Hitler için yapıldığı, sadece onların dediğinin olduğu bir diktatörlük hâline geldiği; Yahudileri dışlama, aşağılama ve zulmün bu dönemde başladığını dile getirmiştir. Yazar, Versay Antlaşması’yla Fransa’da kalan ve Almanca konuşulan toprakları geri almak için referanduma gidildiğini, sonucunsa Almanya’ya bağlanmak olduğunu belirtmiştir. Bu olay Hitler’i daha da cesaretlendirmiş ve Hitler, Batı Avrupa’yı ele geçirme politikasını harekete geçirmiştir. Bu bağlamda Doğu’yu sağlama almak yani Rusya konusunu güvence altına almak için de Nazi-Sovyet Paktı’nı imzalatmıştır. İtalya ile yakın ilişkiler kurmasıyla da imzalanan antlaşmayla *mihver* devletlerinin resmîleştiği kitapta belirtilmiştir.

“Yeniden Savaş” başlıklı sekizinci bölümde yazar, İkinci Dünya Savaşı’na giden süreci işlemiştir. İlk olarak Almanya’nın Batı Polonya’yı işgal ettiğini, verdikleri söz sebebiyle İngiltere ve Fransa’nın Almanya’ya savaş açtığını ancak bu savaşın başarısızlıkla sonuçlandığını yazmıştır. O esnada Rusya’nın da Polonya’nın doğusunu işgal ettiğini, akabinde Hitler’in Fransa, Belçika ve Hollanda’yı almak için başlattığı işgalin başarılı olduğunu belirtilmiştir.

Yazar, Hitler’in 1941’de başlattığı *Barbarossa* Harekâtı’nın, Rusya ile imzaladığı paktı bozduğunu anlatmıştır. Hitler’in ordusu Moskova’ya karşı direnmiş ancak başta kötü zemin şartlarının, ardından da meşhur *General Kış* yani olumsuz hava koşullarının Hitler’in ilerleyişini uzun süreliğine durdurmaya yettiğini belirtmiştir. Hitler’in, savaşa sonradan dâhil olan Japonya’nın Pearl Harbor Baskını’ndan sonra Amerika’ya savaş ilan ederek beklenmedik bir davranış sergilediği de not edilmiştir.

Yazar, 1942 yılında yapılan *Wannsee Konferansı* ile Holokost olarak adlandırılan Yahudi Soykırımı’nın resmî olarak başlatıldığını belirterek devam etmiş ve Hitler’in donanma yapılanmasıyla ilgili planı yani Plan Z’den detaylı biçimde bahsetmiştir.

Yazar, Almanların Rusya tarafından kademeli olarak aldıkları yenilgiler sebebiyle geri çekildiğinden de bahsetmiştir. Devamında da; Almanların hem Müttefik Devletler tarafından Fransa’da hem de Sovyetler

Birliđi tarafından Belarus'ta sıkıştırıldığını anlatmıştır.

Yaşanan kayıplar sonucunda 1945 yılında Hitler'in de kaybedeceğini anlayabildiğini; Sovyet birliklerinin yaklaştığını öğrenince de sığınmakta önce, her daim yanında olan sevgilisi Eva Braun ile evlendiğini, sonrasında da onunla birlikte intihar ettiğini ifade etmiştir yazar.

Sekizinci bölüm "Ağır Bir Miras" başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Hitler sonrası Almanya anlatılmıştır. Siyasi yapı olarak Almanya'nın, Berlin de dâhil olmak üzere Doğu'da komünist, Batı'da kapitalist rejim olarak ikiye ayırdığı belirtilmiştir. Yazar, günümüzde bir liderin diktatör tarzı tutum sergilerse, onun Hitler'e benzetilerek küçümsendiğini de açıklamıştır.

"Ek: Reich Şansölyeliği" bölümünde yazar, Hitler'in Berlin'de kullandığı yapıyı krokiyle göstermiş ve numaralandırarak bölümlerini açıklamıştır.

Kitap, hacim ve ebat olarak büyüktür ancak akıcı, sürükleyici ve yalın diliyle, özellikle de açıklamalı resimleriyle ilgi çekici ve bir oturuşta bitirilebilecek türdendir. Kitabın en iyi taraflarından biri ise resimlerinin konuyu anlayabilme veya pekiştirme açısından zengin oluşudur. Bir diğer iyi tarafı; Hitler'in çevresindeki isimlerin Hitler hakkında söylediklerine de yer verilerek, başka kişilerin bakış açısıyla onu görmemize vesile olmasıdır.

İkinci bölümün ardından şu soruların aklımıza takıldığını da belirtelim: Acaba Hitler, Sanat Okuluna kabul edilseydi İkinci Dünya Savaşı çıkar mıydı, çıkarsa da hangi sebepten ötürü olurdu? Ya da Almanya, Birinci Dünya Savaşı sonrasında nasıl bir yol izlerdi?

İngiltere eski başbakanı Winston Churchill'in "Eđer Kavgam'ı yeterince ciddiye alsaydık İkinci Dünya Savaşı'nın çıkışını engelleyebilirdik" sözü de *Kavgam* kitabının özellikle İkinci Dünya Savaşı için önemini vurgulamaktadır. Bu sebeple, her ne kadar yazar, kitabında alıntılar yaparak yer verdiyse de, Hitler'in tarafından onu ve dönemini anlatması açısından önemli kaynak niteliğinde olan *Kavgam* kitabı da okunup konu pekiştirilebilir. Tanıtımını yaptığımız kitabı ise, İkinci Dünya Savaşı'na giden süreç, Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı sonrası durumu, Hitler'in yaşamı ve onun Almanya'ya hâkim olma sürecine dair konuları hem akademik açıdan araştırmak isteyenlere bir kaynak niteliğinde olması açısından hem de meraklılarına önerebilirim.